

hans Opfattelse i det Hele taget et stærkt Nag til Latin og et stærkt Nag til al klassisk Dannelse overhovedet; den ærede Rigsdagsmand er altfor ærlig til at nægte dette, som han har udtalt saa tydelig og bestemt, saa jeg antager, at han ikke kan føle sig krænklet ved, at det siges igjen, hvad han saa ofte har sagt; men jeg skulde tage meget feil, om der ikke i denne fjendtlige Stemning imod klassisk Dannelse skjuler sig et Nag imod det, man herhjemme kalder Bureaumatiet, Embedslauget, det lærde Lagsparti. Det er et Nag, jeg maa tilstaae det, som altid har forekommet mig noget besynderligt at finde netop hos den Side, hos den politiske Grundanskuelse, til hvilken den ærede Rigsdagsmand slutter sig, og til hvis Talsmænd han hører. Der er en meget stor Misforstaaelse i den Tro, at klassisk Dannelse og Bureaumatiet hænge sammen, og selv om man skulde finde, at Bureaumatiet har forbrudt sig her i Landet, vil dette efter min Formening ikke indeholde nogen Berettigelse til at drage tilfælts imod den klassiske Dannelse. Men jeg troer ikke, at det danske Bureaumatiet, som det jo kaldes, har forbrudt sig, jeg troer, at det maa indrømmes, at dette Bureaumatiet, disse fra de lærde Skoler med klassisk Dannelse udgaaede Mænd have haft en væsentlig Andeel i at faae bragt tilveie den grundlovmæssige Frihed, vi nu besidde, og jeg troer fremdeles, at det er de samme med klassisk Dannelse udrustede og fra de lærde Skoler udgaaede Mænd, som kunne hævde for sig den største Fortjeneste af alle de Arbeider, som siden Grundlovens Givelse ere foretagne for at befæste den i Livet, og som Exempel skal jeg pege hen paa, at alle de Ministerier, som vi have haft siden 1848, og af hvilke nogle eller dog idetmindste eet, der rigtignok kun var af kort Varighed, er blevet anseet for at være overordentlig folkeligt og frifindet, have haft til deres bedste og ledende Mænd Folk, der vare udgaaede fra lærde Skoler og havde modtaget klassisk Dannelse. Men selv om man kunde ville stille det saaledes, at Bureaumatiet her i Danmark har forbrudt sig, troer jeg ikke, at man derfra vil være berettiget til at udlede nogen saadan Slutning med Hensyn til den klassiske Dannelse. Det er

Ulykken ved den Udvikling, som ligger bagved 1848, at klassisk Dannelse og Embedsmagt altfor ofte faldt sammen; det laa i hele den Tilstand, der havde dannet sig paa Grundlag af 1660 og af den absolute Kongemagt, at det Aristokrati, som havde Noget, ikke kunde faae Brug for sine aandelige Kræfter uden at træde i Hoffets Tjeneste, og det forsmaaede den Dannelse, som ikke kunde give det en fremragende Stilling i Livet; det fattige Aristokrati tog til Nød en Examen, naar det ikke kunde undgaaes, men søgte ellers ved Hoffets Gunst og den kongelige Raade at arbejde sig frem til Brød. For de fattige Borgerlige var der heller ikke nogen Vej aaben uden at søge Lærd og klassisk Dannelse; baade den private Virksomhed i Industrien og den aandelige Frihed paa alle Gebeter vare saaledes bundne, at der i Hundreder af Aar ikke her i Danmark var nogen anden Vej for Den, der sølte Kald til en høiere Virksomhed, end at gaae denne Vej igjennem de lærde Skoler og søge at blive Embedsmænd. Men, mine Herre, det er en af de store Ting, vi skulle have forandrede; jo friere det bliver, jo længere vi komme frem i Selvstjrelse, jo mere Brug der bliver for gode Kræfter i det fælles Vels Tjeneste, jo mere skulle vi komme bort fra, at den høiere Dannelse, den lærde Dannelse og Embedsmændigheden skulle falde sammen. Vi maae komme til, at Dannelsen søges for dens egen Skyld og ikke som et Middel til at bane sig Vej til et Levebrød, og jeg siger med stor Tilfredshed, at skjøndt det Tidrum, som er forløbet siden 1848, er meget kort, er man dog alt istand til at paavise mange Exempler paa, at denne Sandhed mere og mere gaaer op for Nationen, og at der arbeides hen paa at skaffe sig Dannelse, ikke for at benytte den som et nødvendigt Middel paa Statsembedernes Trin, men som et Middel til at virke Godt i Samfundet. I de lærde Skoler, som de nu for Tiden bestaae her hjemme, er der for den frie Nørelse, som den ærede Rigsdagsmand anbefaler, ikke nogen Fjende at bekæmpe, men en Allieret at vinde. Det gjælder, at han ikke selv støder denne Allierede bort fra sig og vender imod sig det Vaaben, som i hans og hans Venners Haand kunde blive af saa stor Betydning til at bringe det frem, der ligger ham